

Мікуляк К.А.,

асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Хроненко В. В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ДИНАМІКА ДОХІДНОСТІ РІЧНИХ ГРИВНЕВИХ ДЕПОЗИТІВ І ОВДП

Протягом 2022-2024 років фінансовий ринок України функціонував в умовах безпрецедентних викликів, спричинених воєнним станом. Основними інструментами збереження коштів для населення у цей період залишалися банківські депозити, динаміка яких відображається індексом UIRD, та облігації внутрішньої державної позики (ОВДП).

Різновидом ОВДП є так звані «військові облігації», випущені для фінансування потреб Збройних Сил України під час воєнного стану. Вони мають ті самі умови, що й звичайні ОВДП, але їх придбання також є формою підтримки оборони країни. Важливою відмінністю депозитів та ОВДП є податковий режим: доходи фізичних осіб від розміщення коштів у ОВДП, у тому числі військових облігаціях, не підлягають податку на доходи фізичних осіб та військовому збору. Придбання ОВДП на аукціонах Міністерства фінансів України супроводжується комісією 0,1% від суми операції, але не менше 2000 грн [1].

Ключовим фактором зміни дохідності депозитів і ОВДП стало коригування монетарної політики НБУ. З 3 червня 2022 року Правління НБУ підвищило облікову ставку до 25%, що спричинило стрімке зростання ринкових ставок і суттєве підвищення дохідності обох інструментів [2].

На рис. 1 показано, що 2022 рік характеризувався періодом шоку та поступової адаптації. Протягом усього періоду облігації внутрішньої державної позики стабільно перевищували дохідність депозитів на 4-5 в.п., що свідчило про зростання попиту на державні та більш надійні інструменти в умовах високої невизначеності.

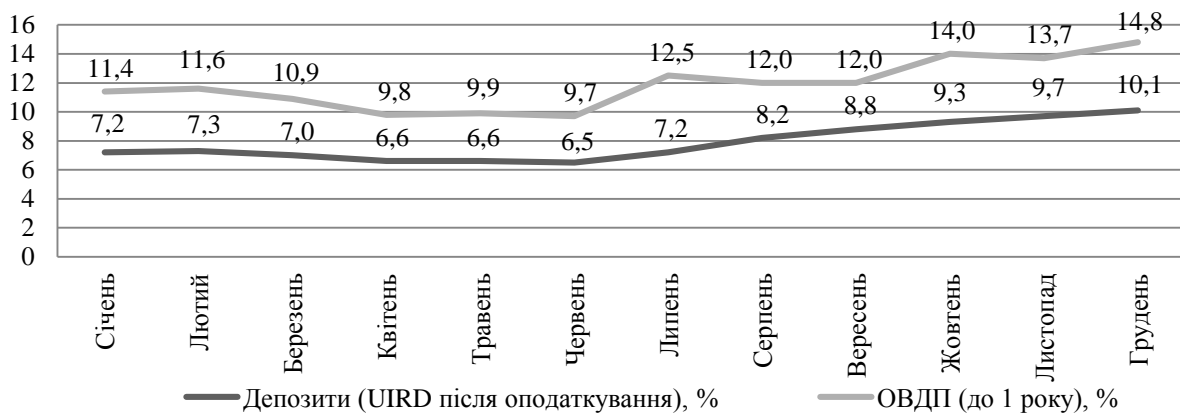

Рисунок 1 – Динаміка дохідності річних гривневих депозитів та ОВДП у 2022 році, %

Джерело: розроблено авторами з використанням матеріалів з джерела [3].

На графіку (рис. 2) показано, що 2023 рік характеризувався стабілізацією ринку та досягненням пікових значень дохідності. Наприкінці року ставки дещо знизилися, проте ОВДП залишалися на 5-6 в.п. вищими за депозити, що відображало високу довіру інвесторів до державних інструментів. У серпні та вересні аукціони ОВДП не проводилися.

Рисунок 2 – Динаміка дохідності річних гривневих депозитів та ОВДП у 2023 році, %

Джерело: розроблено авторами з використанням матеріалів з джерела [3].

На початку 2024 року дохідність депозитів і державних облігацій демонструвала врівноваження після стрімкого зростання у 2023 році. Ринок поступово реагував на нові умови монетарної політики НБУ, а загальна тенденція – до помірної зниження дохідності. Різниця між інструментами зберігалася на рівні 5-5,5 в.п., і ОВДП залишалися прибутковішими [3].

Рисунок 3 ілюструє динаміку середньозваженої дохідності ОВДП та середнього індексу депозитних ставок для фізичних осіб протягом року, що дозволяє порівняти привабливість цих двох фінансових інструментів та простежити їхні зміни в часі.

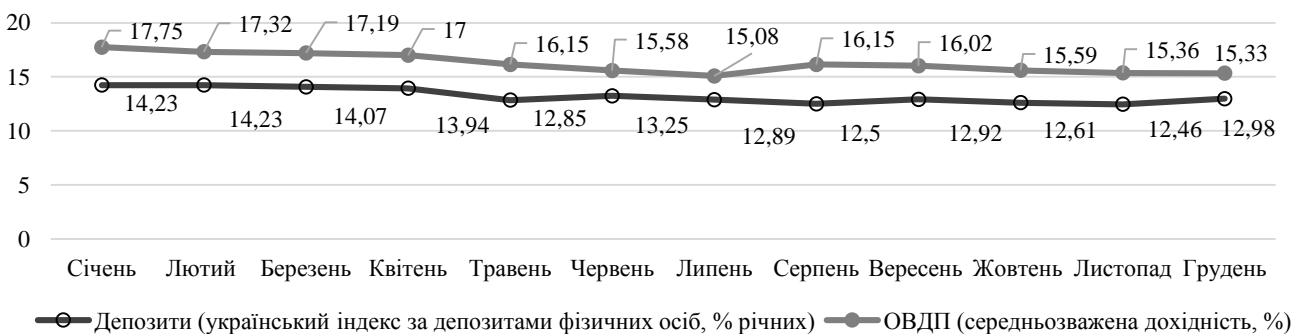

Рисунок 3 – Динаміка дохідності річних гривневих депозитів та ОВДП у 2024 році, %

Джерело: розроблено авторами з використанням матеріалів з джерела [4].

Впродовж 2024 року дохідність ОВДП майже постійно залишалася вищою за депозитні ставки, хоча й характеризувалася дещо більшими коливаннями. Депозитні ставки, навпаки, змінювалися поступово та стабільно, утримуючись на нижчому рівні. Загалом це свідчить про те, що ОВДП

протягом року були привабливішим інструментом для інвесторів з позиції дохідності, тоді як депозити забезпечували більш передбачувану, але нижчу фінансову віддачу.

Отже, аналіз динаміки 2022-2024 років підтверджує стійку перевагу ОВДП над депозитами, що пояснюється відсутністю оподаткування доходів та прямою залежністю від монетарної політики НБУ. Стійкість ринку у 2024 році закріплює роль ОВДП як головного інструменту для захисту капіталу від інфляції та фінансування оборони, тоді як депозити зберігають функцію базового засобу ліквідності для населення.

Список використаних джерел:

1. АТ «ОЩАДБАНК». Облігації внутрішньої державної позики (ОВДП)/Військові облігації. URL: <https://www.oschadbank.ua/obligacii-vnutrisnoi-derzhavnoi-poziki-ovdp>.
2. Національний банк України підвищив облікову ставку до 25%. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ukrayini-pidvischiv-oblikovu-stavku-do-25>.
3. Що відбулось з Україною за два роки війни. Фінансовий вимір. URL: <https://finclub.net/infographica/shcho-vidbulos-z-ukrainoiu-za-dva-roky-viiny-finansovyi-vymir.html>.
4. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>.